

MÓRÁTÓL – MÓRÁRÓL

„Nem baj, no, én jó nevelésű apa vagyok, hanem az már igazán zokon esett, mikor ebéd után hiába hívtam Pankát szappanbuborékot fújni. Az szokott a rendes ebéd utáni szórakozásom lenni, hogy Pankával telecsepegtetjük a szőnyeget, és aztán anyuval összeveszünk érte.”

„Így négyszemközt megmondhatom neked, kislányom, hogy én azt hiszem, ha akarod, ha nem, te magad is feminista vagy.

Nagymama még csak elemi iskolába járt, anya már a képzőt is elvégezte, neked már érettségid van. Hát ez a feminizmus, édes gyermekem.

(...) De az igazi stúdiumaidat a feminizmusról majd akkor végzed, szívecském, mikor én már nem simogatom a hajadat. Majd ha megtudod, hogy az előszobánkon túl kezdődik az élet, és az nincs olyan melege fűtve, mint a mi lakásunk. (...) Majd ha tanácsos uraknál koldulsz a bizonyítványaiddal, és nem eresztenek be hozzájuk, mert nő vagy. Vagy nem eresztenek ki tőlük, mert nő vagy. Majd ha gondolatok és eszmék születnek a szívedben és az agyadban, és meg kell őket fojtanod egyenként, mert az emberek figyelmének kapui nem nyílnak fel előttük. Ha férfi volnál, megtapsolnának, s azt mondanák, lángész vagy. Így megcirógatnak, és azt mondják: szép a nyakad.

Majd ha békességben élsz a kis szobádban, macskák, kutyák, kanárik és Meredith-regények közt, piros korallal a füledben és fájdalommal a szád szögletében, mert a szomszédék cselédje úgy igazítja útba a suszterinast, hogy "ott a sarokban lakik a vénkisasszony" – és agglánynak lenni szégyen, csak agglagénynek lenni dicsőség. Vagy, ha feleség leszel, talán nagyon boldog feleség és nagyon boldog anya, és asszony voltod mégsem engedi, hogy ember légy – majd akkor tudod meg, kisszívem, mi az a feminizmus.”

„Igaz, majd elfelejtem: én a vadembert ifjabb Ferencnek hívom és ő engem apapának hív. Csakhogy én mindig meghallom, ha ő hív engem, sőt olyankor is hallom, mikor nem hív, ő pedig csak azt a hívásomat hallja meg, amelyiket akarja. Ez nem nagyon igazságos dolog, de törvény, amit ő se kerülhet el. Majd ha ő lesz az idősb Ferenc, neki is lesz egy kis vadembere, aki csak akkor hallja meg a hívást, mikor neki jólesik s az ilyenek rendszeresen elbúsulnak egy kicsit az idősb Ferencek.”

„Addig nem volt semmi baj, amíg a nagyapanevelés elemeit próbálta ki rajtam, abban a korszakban én nagyon reményteljes kezdőnek mutatkoztam. Ifj. Ferenc senkit se táplált annyit tejberizzsel, mint engem, hol az orromon, hol a fülemlen keresztül és senkinek a fekete nadrágjára nem festett olyan szép kedves tájképeket a fogsasztával, mint az enyémre.”

1905-ben Móra belekóstolt a régészeti ásatásokba is, mégpedig Tömörkény unszolására, aki ezekkel a szavakkal nyugtatgatta az idegenkedő Mórát: „Mögötte a fene az olyan kutyát, amelyiket tanítani köll az ugatásra!”

„Madárijesztő szeretnék lenni egy pipacsos és búzavirágos rozsmezőben, mert akkor nem volna más dolgom, mint nézni a vitorlázó felhőket, a kergetőző árnyékokat - és azt hiszem, a madarakkal is csak akkor köthetnék igazi barátságot. „

„Én szép tanárkorom: Nemigen mondhatom, hogy kísértének emlékei.

Előre tájékoztattak arról, hogy nálam nagyobb kamaszokat kell a scientia amabilis titkaiba bevetnem, akik már két tanárt megszöktettek évközben. Hát ezeknek imponálnom kellett valamivel, s tanári fizetésem és magánvagyonom nem tették lehetővé más módját a tekintélynövelésnek, mint a szakálleresztést....

Sajnos mindjárt az első nap azt kellett tapasztalnom, hogy olyan anyaggal van dolgom, amellyel két sing szakállú király sem imponálna. Az ötödik osztállyal foglaltam először széket, de mire a küszöbről felértem a katedrára, ifjú szívemben megfagyott a vér. Köhögtek, tüszögtek, krákogtak, vinnyogtak, cihegtek, süvítettek, vonyítottak a fiaim. Fogadták a vakmerő új tanárt. Ők is tekintélyt akartak bennem ébreszteni. Határozottan jobban sikerült nekik, mint nekem. Azt hiszem, korai őszülésem akkor kezdődött.”

Móra tankönyveket is írt: Betűország első virágoskertje (második, harmadik, negyedik) + természetrajz tankönyv polgári leányiskolák I-II. oszt. számára.

Móra a szív embere volt, aki nem gyűlölt senkit, s akinek nem az volt a fontos, hogy megdönthetetlen igazságokat kimondjon, hanem hogy megírja a lelkéből kirajzó gondolatokat, érzéseket. Ő a leglíraibb magyar elbeszélő.

Csipkelődő stílusa miatt írói álneve Csipke.

„Minálunk mindenhez érteni kell az embernek, s nem szentelheti magát egy munkának. Két hétig érmeikkel vesződik az ember, aztán három napig átalakul madártudóssá, egy hét múlva kövületekkel bajlódik, aztán kigubószik belőle az etnográfus...”

„Ha nem lehettem üstökös csillag, akkor be akarok veszni a közpolgári élet tejútjába. Magánzó akarok lenni és semmi más.”

Kalmár pap felajánlotta a szüleinek, hogy elviszi Kalocsára a jezsuitákhoz, hogy pap legyen belőle. Ellenérv Borbás keresztapától: ő még nem látott kövér jezsovitát, tehát azok gyenge koszon élhetnek, pedig ő (vagyis Móra) egyébként is hitványka testű. A többség támogatta. Végül azért hiúsult meg a terv, mert Kalmár pap meghalt azon a reggelen, amikor elindult volna vele Kalocsára.

„Az egész életem azzal telt, hogy magános kis sajkámon, melyet nem kötöttem soha nagy hajóhoz hol a tudomány, hol a szépirodalom közt eveztem. Mert ha elidőztem egyiken, annál mohóbb vágy kergetett a másikhoz, így lettem egész életemben félbemaradt egzisztencia írónak is, tudósnak is.”

„Üres volt az egész, mint valami notesz. Csak az első lapjára volt ráírva az édesapám szép öreges betűivel ez az egy sor: - Sose kívánj több földet, mint amennyit meg bírsz szántani! Azóta sohase tettem be a könyvtáramba könyvet olvasatlan.

Most jöttem rá, a számadás napjaiban, hogy én is ugyanazt teszem, mint apám.

Tulipánokat és rozmaringokat hímezgettem, csak ő drága tüvel, én olcsó tollal, és szolgálómestere voltam szegény nemzetemnek, hol apró örömeket, hol apró szomorúságokat jelentgetve neki, de mindig olyan tiszta szívvel és becsületes szándékkal, mint az apám, s azért szívleltek úgy az emberek, mint az apámat.”

„Az élet meghosszabbításának egész titka, hogy meg ne rövidítsük. „